ITS Finland ry
Mikonkatu 9
00100 HELSINKI
www.its-finland.fi

LAUSUNTO

30.5.2024

Eduskunta
Liikenne- ja viestintävaliokunta

Asia: HE 52/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle vaihtoehtoisten polttoaineiden infrastruktuurin käyttöönotosta annettua EU:n asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi

Älykkään liikenteen verkosto ITS Finlandin lausunto koskien hallituksen esitystä vaihtoehtoisten polttoaineiden infrastruktuurin käyttöönotosta annettua EU:n asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi

Älykkään liikenteen verkosto ITS Finland ry kiittää mahdollisuudesta lausua vaihtoehtoisten polttoaineiden infrastruktuurin käyttöönotosta annetun EU:n asetuksen täydentävästä lainsäädännöstä

ITS Finland toimii digitaalisen liikenteen ja kuljetuksen kehittämisen yhteistyöfoorumina kooten hallinnon, tutkimuksen ja elinkeinoelämän toimijat yhteen. ITS Finland on voittoa tavoittelematon asiantuntijaverkosto, johon kuuluu lähes 100 jäsenorganisaatiota, joissa työskentelee yli 30 000 työntekijää. Yhdistyksen tavoitteena on edistää liikenteen digitalisaation ja liikenteen uusien palvelujen toteuttamisen yleisiä edellytyksiä sekä tehdä tunnetuksi tieto- ja viestintätekniikan yhteiskunnallista vaikuttavuutta.

ITS Finland toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Jakeluinfra-asetuksen keskeisenä tavoitteena on lisätä päästöttömien ajoneuvojen houkuttelevuutta asettamalla vaatimuksia vaihtoehtoisten polttoaineiden infrastruktuurin käyttäjäystävällisyydelle, yhteentoimivuudelle ja maksujärjestelmille. Siirtymä päästöttömiin ajoneuvoihin edistyy, kun niiden tankkaamisesta / latauksesta tehdään helpompaa ja käyttäjäystävällisempää. Valvonnasta ja seuraamuksista säätämällä varmistetaan asetuksen velvoitteiden täyttäminen Suomessa ja näin ollen myös edistetään asetuksen ilmasto- ja ympäristövaikutuksia.

Hallituksen lakiesitys pohjautuu EU:n jakeluinfra-asetukseen (2023/1804/EU), jonka tavoitteena on vaihtoehtoisten polttoaineiden infrastruktuurin kehittäminen. Koska tämä asetus on suoraan jäsenmaissa sovellettava, uudella lailla täsmennetään sen kansallista toteutusta Suomessa. Lakiesityksen päämääränä on varmistaa jakeluinfra-asetuksen sujuva toimeenpano Suomessa, keskittyen erityisesti infrastruktuurin yhteentoimivuuteen ja käyttäjäystävällisyyteen. Tämä sisältää valvovien viranomaisten roolien ja seuraamusten määrittelyn teknisiin eritelmiin, kuluttajainformaatioon ja maksutapoihin liittyen.

Liikenne- ja viestintäviraston vastuulle lankeaisi asetuksen sekä uuden lain noudattamisen valvonta, mikä on keskeistä EU:n säädösten velvoitteiden täyttämisessä. Näkemyksemme on, että ehdotus tukee tasapuolista kilpailua ja suomalaisen kilpailukyvyn ylläpitämistä, myös EU-tason yhteistyön ja valvonnan harmonisoinnin kautta. Tärkeää olisi EU-tason harmonisointi velvoitteiden noudattamisen valvonnan sekä mahdollisten sanktioiden saralla. Pelkona on, että jokaisessa EU-maassa oma viranomainen laatii erilaisia sanktioita ja valvontamalleja, jolloin yhteismarkkina pirstaloituu tässä kohtaa. Suomalaisten alan vientiyritysten kilpailukyvyn kannalta on erittäin tärkeää, että valvontamallit ja sanktiot ovat samanlaisia

ja perustuvat samaan muottiin jäsenvaltioiden kesken. Tämä koskee erityisesti liikenteen sähkölatausjärjestelmiä kehittäviä yritystoimijoita.

Käytännön tasolla asetuksen suurimmat vaikutukset liittyvät liikenteen sähköistymisen edistämiseen ja sen edellyttämän latausinfran toimivuuteen. Uusi asetus tuo merkittäviä muutoksia sähköautojen latausmahdollisuuksiin kuluttajien näkökulmasta. Tärkeimpiä muutoksia ovat maksuvaihtoehtojen laajentaminen ja hinnoittelun selkiyttäminen. Asetuksen mukaan palveluntarjoajien on helpotettava kertamaksamista tuomalla latausasemille uusia maksutapoja ja esitettävä lataustapahtuman hintakomponentit, mikä näkyy kuluttajille selkeämpänä hinnoitteluna ja parempana käsityksenä kustannuksista. Merkittävä muutos on mahdollisuus maksaa kortilla uusilla 50 kW tai tehokkaammilla latureilla regulaation voimaanastumisen jälkeen. Lisäksi uusilla AC-latauslaitteilla on oltava mahdollisuus maksaa ilman erillistä rekisteröitymistä.

Luottokorttimaksu helpottaa erityisesti matkailijoiden lataamista vierailla tai satunnaisesti käytetyillä latauspisteillä, kun ei tarvitse huolehtia tarvittavista sovelluksista. Toimiva, yhteentoimiva ja kattava latausverkosto on välttämätön päästövähennystavoitteiden saavuttamiseksi. Sähkö on tieteellisten ja taloudellisten arvioiden mukaan kustannustehokas vaihtoehto polttomoottorille henkilö-, jakelu- ja raskaammassa liikenteessä, edellyttäen että latausinfrastruktuuri on kunnossa ja ladattava sähkö on tuotettu ekologisesti.

Latausinfra-asetuksen linjaukset digitaalisesta liitännästä ja älylatauksen mahdollistamisesta ovat erittäin hyviä linjauksia, jotka mahdollistavat aiempaa paremmin latauspisteiden reaaliaikaisen päivittämisen ja seurannan sekä tiedottamisen. Tämä auttaa myös viranomaisvalvonnan toteuttamisessa, jossa on hyvä hyödyntää myös Latauskartta -palvelujen tyylisiä joukkoistettuja työkaluja.

Vaikutusarvion mukaan kansallinen lisäsääntely ei aiheuttaisi taloudellisia rasitteita yrityksille tai kotitalouksille, vaan varmistaisi sääntelyn noudattamisen Suomessa teknisillä muutoksilla ilman lisäkustannuksia. Huomattavaa kuitenkin on, että maksuterminaalien lisääminen jokaiseen laturiin on suuri investointi, joten on tärkeää, että sellaisten ”maksukioskien” hyödyntäminen, joihin voidaan liittää useita latureita, ovat mahdollisia.

Lopuksi

Liikennejärjestelmän muuttaminen päästöttömäksi on liikennesektorin suurin haaste ja toimintamallien muuttaja. Se koskettaa kaikkia liikennejärjestelmän osapuolia ja tulee vaikuttamaan paitsi liikenteeseen, myös mitä suuremmissa määrin niin kotitalouksien arkeen, elinkeinoelämän kilpailukykyyn kuin valtiontalouteenkin. Liikenteen päästökehitys ei ole tällä hetkellä polulla, joilla päästöt puolittuisivat vuoteen 2030 mennessä. Vastoin yleistä olettamaa, päästötavoitteet eivät ole tavoitteita, vaan kansainvälisiin sopimuksiin perustuvia velvoitteita, joka myös tuodaan hyvin esille Suomen johtavien tutkijoiden politiikkasuosituksissa: ”Päästövähennysvelvoitteiden laiminlyönti käy Suomelle kalliimmaksi kuin puhtaan siirtymän edistäminen liikenteessä”. Mahdollisista sopimusvelvoitteiden rikkomisesta voi mainehaitan lisäksi tulla jopa yllättävän kallis lasku – hiilidioksiditonnin hinta on kymmenessä vuodessa kasvanut lähes 3000 %:a. Kun samanaikaisesti meillä on kansallisia haasteita hiilinielujen kanssa, voi lopputulema olla taloudellisesti yllättävän raskas. Nyt kokonaisuus on vielä jotenkin omissa käsissä, mutta aikaa ei ole liikaa eikä nyt olisi varaa hidastaa tahtia vaan pikemminkin päinvastoin. Tänään päästöjen vähentämiseen investoitu euro maksanee itsensä takaisin moninkertaisena tulevina vuosina – ja myös päinvastoin eli tänään säästetty euro tullee maksettavaksi moninkertaisena tulevina vuosina.

ITS Finland ry
Mikonkatu 9
00100 HELSINKI
www.its-finland.fi

LAUSUNTO

30.5.2024

ITS Finland on peräänkuuluttanut myös muiden keinojen laajempaa hyödyntämistä päästötavoitteisiin pääsemiseksi. Suunnitelmissa ei pitäisi keskittyä ainoastaan liikenteen käyttövoimiin, vaan myös liikennejärjestelmän tehokkuuteen ja tuottavuuteen. Erityisesti kaupunkiseuduilla käyttövoimien uudistamisen lisäksi tulee keskittyä kestävän kulkumuotojakauman aikaansaamiseen. Tarvitsemme panostuksia joukkoliikenteeseen ja aktiiviliikkumiseen sekä kiertotalouden mukaisiin yhteiskäyttöisiin liikenteen palveluihin. Liikenteen sähköistymisen suuri potentiaali on sähköpyörissä, jotka tekevät kaikista kaupungeista ja kaupunkiseuduista potentiaalisia pyöräilykaupunkeja. Tarvitsemme panostuksia myös datan hyödyntämiseen yhteen toimivien matka- ja kuljetusketjujen mahdollistamiseksi.

Liikenteen sähköistyminen on tärkein tiedossa oleva keino liikenteen päästöjen alentamiseksi ja poistamiseksi. Sähköistymisen tukeminen on ollut perusteltua, mutta pelkkä polttomoottoriautojen korvaaminen sähköautoilla ei ole se systeeminen muutos, jolla maapallon kantokyky pelastuu. Tarvitsemme laaja-alaisia toimia päästövelvoitteiden saavuttamiseksi. Nykykehityksellä olemme jättämässä muiden velkojen lisäksi myös päästövelat tuleville toimijoille hoidettavaksi. Nuo päästövelat voivat osoittautua tulevaisuudessa hyvin kalliiksi kuitattaviksi, jos niitä nyt ylipäänsä pystyy kuittaamaan.

Kunnioittavasti,

Marko Forsblom
ITS Finland ry